

PREDSTAVLJANJE I ZAŠTITA GEOLOŠKE BAŠTINE – PRIMJERI POUČNIH GEOLOŠKIH STAZA U PARKU PRIRODE BOKOVO I PARKU PRIRODE UČKA

DAMIR LACKOVIĆ □ Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb

sl. 1. Poučna geološka staza na Biokovu: slojna ploha jurskog vapnenca s poučnom pločom koja objašnjava postanak vapnenca i postanak Biokova
snimio: D. Lacković

Izdvojeni elementi geološke baštine mogu se čuvati u muzejima i zbirkama, no cjelovito – isključivo u prirodi. Za razliku od muzejskog postava, u kojemu su prirodne izdvojene iz svog okoliša i samo djelomično izložene u vitrini, na poučnim geološkim stazama u prirodi cjelovite izložke moguće dodirivati i doživjeti u neposrednom prisnom kontaktu s okolišem. Takvim poučnim stazama ili "izložbama" u prirodi izravno se skreće pozornost posjetitelja i lokalnog stanovništva na značenje i vrijednost geoloških pojava, što je ujedno i nužna pretpostavka za njihovu zaštitu. Predstavljanjem geološke baštine u prirodi obogaćuje se i sadržaj turističke ponude.

U sklopu suradnje Hrvatskoga prirodoslovnoga muzeja s Parkom prirode Biokovo i Parkom prirode Učka napravljene su poučne geološke staze na kojima su predstavljeni neki od brojnih geoloških fenomena. Biokovo je, zbog svojih izuzetnih geomorfoloških, fauni-

stičkih i botaničkih obilježja, proglašeno parkom prirode 1981. godine.

Za **Poučnu geološku stazu Biokova** odabrani su lokaliteti uz postojeće planinarske putove i ceste, a za informaciju o prvom dijelu staze priređen je deplijan na četiri jezika, koji je moguće dobiti na ulazu u park.

Prvi dio staze, koji se nalazi u središnjem dijelu Parka prirode Biokovo, napravljen je 2001. godine. Na slojnoj plohi jurskog vapnenca, po kojoj posjetitelji mogu i prošetati, uz pomoć poučnih ploča prikazan je postanak vapnenca i geološka građa Biokova te geneza površinskih krških oblika koji su tu dobro izraženi – škrapa i kamenica. Vrijeme potrebno za obilazak iznosi 30-40 minuta.

Drugi dio geološke staze, koji zbog pomanjkanja interesa Uprave Parka nije napravljen, trebao je prikazati postanak flišnih naslaga i navlaku mezozojskih vapnenaca na fliš u podnožju Biokova, te u vršnom

dijelu Biokova predstaviti kredne vapence bogate fosilnim školjkašima – rudistima, i krške fenomene – ponikve i jame.

Kanjon Vele drage u Parku prirode Učka odabran je za geološku poučnu stazu zbog svoje geomorfološke posebnosti te zbog mogućnosti korištenja već postojećim planinarskim putovima. Na popularan način poučnim je pločama na stazi prikazan postanak planine Učke, od doba stvaranja krednih i paleogenskih karbonatnih sedimenata do izdizanja Učke i usijecanja kanjona Vela draga. Osim toga, prikazani su erozija i trošenje foraminiferskih vapnenaca uz pukotine, stvaranje sipara i kvartarnih breča te vapnenačkih stupova.

Osim geoloških i geomorfoloških fenomena, na stazi su predstavljene i ornitološke i vegetacijske zanimljivosti te sportsko penjanje i alpinizam kao aktivnosti koje se tu tradicionalno organiziraju. Staza je za posjetitelje otvorena 2004. godine, uz prigodni deplijan s osnovnim informacijama o stazi na četiri jezika. Duljina staze je 600 m, a vrijeme potrebno za obilazak 30-45 minuta. Na području Parka prirode Učka postoji i niz drugih geoloških zanimljivosti kao što su naslage fliša, ljuskava struktura, fosilima bogati vapnenci, krški fenomeni i dr., od kojih je posjetiteljima za sada predstavljen samo još postanak jame i ponikve uz planinarsku stazu na lokalitetu Plas u Vršnom dijelu Učke.

Priljeno: 15. svibnja 2007.

PRESENTATION AND PROTECTION OF THE GEOLOGICAL HERITAGE – EXAMPLES OF GEOLOGICAL TEACHING TRAILS IN BOKOVO NATURE PARK AND UČKA NATURE PARK

The paper acquaints us with the geological trails that were created as part of the collaboration between the Croatian Natural History Museum and the Biokovo and Učka Nature Parks.

Detached elements of the geological heritage can well be kept in museums and collections but as complete units only in nature. Unlike a museum display in which naturalia are separated from their environment and shown only partially in display cases, in geological learning trails in nature, complete exhibits can be touched and experienced in immediate and intimate contact with the surrounds. In such learning trails or exhibitions in nature the attention of the visitor and the local population is directed immediately to the importance and value of geological phenomena, which is at once an important premise for their protection and tourist presentation.

sl. 2. Okno nastalo uz pukotinu i vapnenački stup u pozadini, dio geoloških fenomena prikazanih na Poučnoj geološkoj stazi Vela draga u Parku prirode Učka

sl. 3. - 5. Karikaturni prikaz Poučne geološke staze Vela draga, koji uz kratko tekstualno objašnjenje, prikazuje protjecanje geološkog vremena tijekom kojega trošenjem i erozijom vapnenca duž tektonske pukotine nastaje okno i vapnenački stup

